

LETO X., ŠTEV. 18
LJUBLJANA
7. DECEMBRA 1960

Znašati nevoljo zaradi objektivnih težav v Studenkovskem zdravstvenem varstvu na zdravstveno in upravno osebo, ki si v tesnih prostorih, kamor se je vselilo leta 1948, še danes prizadeva v težkih delovnih pogojih nuditi zdravstvene usluge čim večjemu številu študentov, še bolj pa stresati jezo na mrtvo napisno tablo, je torej milo povedano neumestno maščevanje.

Folklorne skupine »Mirče Acev« iz Skopja (levo) in »France Marolt« iz Ljubljane (desno)

Pevski zbor »Ivan Goran-Kovačić« iz Zagreba (levo)
Foto Joco Znidaršič

Razgovor z dramaturgom Mestnega gledališča Dušanom Moravcem

Dvanajst drobnih knjižic

KNJIZNICA MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANA JE TO JESEN STOPILA V TRETJI LETNIK. IMA NAMEN IZDAJATI ZGOLJ STROKOVNO GLEDALIŠKO LITERATURO IN TAKO Približati gledališče cim širšim krogom. Ob tem prvem jubileju smo zaprosili dramaturga Mestnega gledališča Dušana Moravca za kratek razgovor o njihovi knjižnici.

Pred kratkim je izšel dvanajsti zvezek vaše knjižnice. Ali lahko poveste, kdaj in kako se je rodila misel na to knjižno zbirko?

Misel na tako knjižno zbirko je stara vsaj toliko, kot naše gledališče ali vsaj toliko kot naše publikacije. Že od naše prve premiere izdajamo Gledališki list. Ko smo ustanovili gledališče, smo hoteli ustanoviti tudi posebno knjižnico, kjer bi izhajala samo strokovna gledališka literatura. Gledališki list smo izdajali za vsako premiero, tako da se je doslej nabralo že lepo število zvezkov, povezanih v deset letnikov. Take publikacije pomenijo tesno povezavo med publiko in gledališčem; gledalci na ta način bolj razumejo igranje, navedajo pa jih tudi k pravilnemu pojmovanju gledališča. Kakor rečeno, smo najprej začeli z Gledališkim listom, od prve redne sezone pa izdajamo tudi svoj letni zbornik, ki bi ga lahko imenovali tudi obračun našega dela in naših prizadevanj v vsej sezoni. Tudi teh je že deset!

Vendar pa smo ves čas mislili tudi na posebno knjižno zbirko, ker naše založbe kažejo majhen interes za te vrste publikacije. Pri knjigah je bil začetek kajpak najtežji, kajti ustvariti smo morali poleg vsega drugega predvsem potrebno materialno bazo, saj s samo prodajo, pa naj bo še tako dobra, vseh stroškov ne moremo kriti. Odločili smo se za dokaj nenavadno pot: kakor Gledališki list smo »omadeževali« tudi naše knjižice z inserati. S tem smo dobili osnovo za kritje tiskarskih stroškov, a honorarji so bili zgolj simbolični. Subvencija Sklada za pospeševanje založniške dejavnosti nam omogočila pri bodočih izdajah vsaj minimalne honorarje.

Pri nas je bilo že več podob-

nih več ali manj uspešnih poskusov?

Nikakor. Prejšnji poskusi gledaliških zbirk od »Slovenske Talije« v prejšnjem letu do »Knjižnice slovenskega gledališča« po zadnji vojni so se omejili predvsem na izdajanje besedil dram in komedij. Tudi v našo zbirko uvrstimo vsako leto po eno do dve drami, vendar je težje na strokovni gledališki literaturi. Prav te je pri nas zelo malo, ne zato, ker bi takih knjig ni bilo, ne hoteli pisati, ampak zato, ker večina založb kaže zelo majhno zanimanje za to »nekomercialno« vejo založniške dejavnosti.

Kakšno pa je zanimanje za take knjige? Naročnikov je le nekaj več kot dve st. Širokega kroga kupcev nismo pričakovali, zato izdajamo knjižice zaenkrat le v majhni nakladi — 800 izvodov. S tem pa nočem trditi, da je zanimanje majhno! Nasprotno, nekateri zvezki so že sedaj razprodani! O prodaji bi dejal le to, da prodamo več v knjigarnah kot med naročniki, vendar bi lahko še več, ko bi se ne zdelo nekaterim knjigarnam prodanje teh knjig pravo breme. Nekateri nočejo teh knjig niti v komisijsko prodajo ali pa zelo težko odstopijo nekaj prostora.

Koliko zvezkov obsega letnik? Cela zbirka obsega pet knjig letno, to je povprečno po deset tiskovnih pol. Doslej sta izšli že dve seriji — deset knjižic — ter dva zvezka tretjega letnika.

V vaši zbirki izdajate predvsem strokovno gledališko literaturo. Kakšna dela zajema ta pojem?

Gledališko literaturo v najširšem pomenu besede, od članka, kritike in esaja (med doslednimi zvezki Kreftova,

Lipahova in Moravčeva knjiga), preko teatarskih spominov (Nablocka) pa do gledališkega priročnika (Mahničeva Ziva slovenščina, Cankarjeva bibliografija). Pri tem želimo to, da so v zbirki zastopana vsa področja gledališke publicistike oziroma strokovna gledališka literatura.

Ali boste ohranili to strukturo tudi v bodoče? Kaj pripravljate sedaj?

Da, tudi tretja serija naše zbirke bo urejena po teh načelih. Med drugim bodo objavljene tudi dramske teksti. V tretji seriji je izšlo dramsko delo M. Stefanaca »Včeraj popoldne«. Izšla je tudi prva knjiga gledaliških spominov (Hinka Nušiča »Igralčeva kronika«). V kratkem bo izšlo tudi esejistično delo Jožeta Javorka: Harlekinov plašč. Letos, oziroma v tej sezoni bo izšel prvi del Smolejevega »Slovenskega biografskega gledališkega leksikona«. V tem delu, katerega drugi del bo izšel v četrtem letniku, bodo kratki življenjepisni vseh ljudi, ki so se kdaj pri nas ukvarjali z gledališčem, od dramskih avtorjev do igralcev, režiserjev, slikarjev, komponistov in tako

dalje. Skratka, v načrtu imamo petindvajset knjig. Dobra polovica letih je že na trgu ali v tiskarni. Prepričan sem, da bo imela naša zbirka tedaj že kolikor toliko zaokroženo in jasno podobo. Prepričan sem tudi, da smo svoje delo zastavili pravilno in uspešno. Pripravljate mogoče tudi kakšno posebno izdajo?

Da. Januarja prihodnje leto bomo praznovali poseben jubilej — stoto premiero našega gledališča! Ob tej priliki bomo izdali poseben zvezek, v katerem bodo objavljene fotografije vseh dosedanjih premier. To našo jubilejno izdajo si zamisljamo kot svojevrstno, natančen pregled našega dela in naših uspehov.

Kakor sem opazil, so doslej izhajala v vaši knjižnici le izvirna dela. Ali bo tako tudi v bodoče?

Vsekakor se bomo tega načela strogo držali tudi v prihodnje. Izdajali bomo samo dela domačih avtorjev, dramatikov, esejistov in gledaliških publicistov. Posebno se bomo potrudili tudi za to, da bodo naše publikacije čim bolj redno izhajale. (več)

Ure trpljenja, ponižanja, izgnanstva, umiranja in boja za obstoj. Toda kljub vsemu ponos, zavest, nagon po samoohranbi in ohranitvi pri življenju, uporni duh, kljubovalna zadržanost, zavestno žrtvovanje brez liričnih izbruhov — kljub najtežjim trenutkom v življenju, ki so jih zagrešili okupatorjev zmagovalni krik, požgane vasi, umirajoči talci. Srditi boj se stopnjuje: vse se zagriže, pozabi nase, minevajo ure umiranja in boja. Boja za svobodo, prosto besedo in novo prihodnost... Spomenik pri Urhu.

Zmaga. Vrnili so se begunci, vzravnani in sključeni kljub bolečinam, toda z zaupanjem in

stroj, globoko je zari bil njegovo konico in se ga tesno oprjel. Pravica in znanost hodita skupno pot. Mladi skušajo biti kos zapletenemu mehanizmu, podrediti si hočejo ladijski propeler in stroje. Spet mora izkusiti oče pokazati sinu, kaj vse mu lahko nudi reka. Toda mladi sinko se ves razigran zabava z ujetjo ribo. Premlad je še, da bi vse razumel. Izobilje se liče sodebne držine, ko bodo naenkrat sinovi in hčere zamenjali očeta pri zobatem kolesu, mater pa pri votku. Dvigajo se mlade sile, polne pričakovanja. Ga bodo lahko izpolnili? Mlada žena je pokleknila poleg nežnega drevesca, ki se mu je odlomila zgor-

ena največjih umetniških osebnosti jugoslovanske upodablja-joče umetnosti nasploh.

Današnja retrospektiva predstavlja Karla Putriha kot izrazitega portretista, tematskega oblikovalca, tvorca male plastike in enega najvidnejših monumentalnih kiparjev. Preko nemirne, impresionistične poudarjenosti je prešel obdobje izrazite realistične karakternosti, predvsem v portretni plastiki in tako je, vztrajno sledi principu ter želji po neki osebni stilizaciji, dosegel tudi svojo zrelo stopnjo. Čeprav se v nekem oziru še vedno opira na nekdanjih vzornikov, je uresničil svoje realistično stališče v skoraj arha-

Retrospektiva Karla Putriha PRETRGANI FRIZ

trdno vero v boljši in lepši čas. Kaj še čakajo? Delo in obnova zahtevata novih človeških moči in novih naporov. Mlade je treba poučevati od kraja, zavedejo naj se svojih nalog. Mati svojo hčer, oče svojega sina. Ob teh pa se je silak že združil, posebil v vrtni

nja veja. Morda temna slutnja, prezgodnje otroposti, da bo treba nenadno odložiti orodje, tuči in kiparsko delo... Friz na portalu Skupščine.

Toda ne, saj ni mogoče. Pušta, hladna in megljena jesen bo prešla kot doslej še vsaka. Spet se bodo vrnile ptice, pričakal jih bo z razprostrtimi rokami, ves vesel in poln spomladanskega sonca. Spet bo zažuborel zamrzli potokček, ves mlad in prerojen se bo otresel zimskega spanja in stopil bo tja s prožnim korakom, se sklonil, da zajame bistro vodo in se napije novih moči. Ptice se vračajo... Ob izviru.

Toda letošnje pomladi kipar ni dočakal. Za vedno je odložil svoje mojstrsko delo, čeprav na višku ustvarjalnih moči. Pretrgal se je friz, ki se je zdel tako trden, tako temeljit in brez razpoka.

Pred nami so zbrane vse najboljše Putrihove skulpture in plastike v mavcu, glini in bronu. 111 umetnin je razstavljenih, močnejše pa jih je ustvaril še enkrat toliko. Učenec Repeča, Bernerkerja, Čehov Kafke in Španiela, obenem pa obsevalec nesmrtnih kiparjev Rodina, Bourdella, Mailloia ter Despiauja bo ostal za vedno

ični, marsikje tipizirani klasičnosti, vseskozi harmonični in zaustavljeni ubranosti v kretanjah in obratih v prostoru. Za vztrajnost za motiv, ki naj bo v pretežni meri čustveno pobarvan, toda formalno v kompozicijskem smislu discipliniran ter zadržan, je značilnost skoraj vseh njegovih del. Obenem pa čutimo tudi tisto latentno notranjo temo, ki si podreja kiparsko gmo. Prav na tem mestu je treba zlasti poudariti likovni pomen ženskega telesa, ki predstavlja Putrihu model za nežno in nepretenciozno malo plastiko, obenem pa tudi za monumentalne, tematsko označene kompozicije.

Putrih se ni nikoli zadovoljil s svojim do kraja izdelanim konceptom. Prav v letu 1954 so nastala dela kot so Ptica, Zenski akt ter Odmek, ko je dosegel stopnjo stilizacije in ostre omejenosti napetih gmot. Vedno logičen in pošten do samega sebe se tudi tokrat kljub močnejšemu metieru ni mogel zvesti še v abstrahiranje vsebine same. Reminiscenca spontanega poetskega zanosa je zmagala nad navideznim formalnim artizmom.

A. BASSIN

BERTHOLD BRECHT: STRAH IN BEDA TRETJEGA REICHA ● BERTHOLD BRECHT: STRAH IN BEDA TRETJEGA REICHA ● BERTHOLD BRECHT: STRAH IN BEDA TRETJEGA REICHA

DESET BOŽJIH ZAPOVEDI

Lübeck, 1937. Ob postelji umirajočega ribiča stoji njegova žena in sin v SA uniformi. Prišel je župnik.

Umirajoči: Povejte mi, ali je res še kaj po smrti?
Župnik: Kaj vas muči dvomi?
Žena: Poslednje dni venomer pravi, da se je že toliko govorilo in toliko obljubljalo, da ničesar več ne more verjeti. Ampak tega mu ne smete zameriti, gospod župnik.
Župnik: Po smrti je vedno življenje.
Umirajoči: Pa je kaj boljše?
Župnik: Je.
Umirajoči: Saj tudi mora biti.
Žena: Tako težko je živeti, veste.
Župnik: Verjemite mi in bog vam bo pomagal.
Umirajoči: Mislite? PO PREMISLEKU: Potem sme človek tam zgoraj morda zopet odpreti gobec, a ne?
Župnik: NEKOLIKO ZBEGAN: Zapisano je: Vera gore prestavljala. Verovatno morate. Laže vam bo potem.
Žena: Ne smete misliti, gospod župnik, da mu primanjkuje vere. Vedno je molil zvečer. ROTEČE NAGOVORI MOZA: Gospod župnik meni, da ne veruješ. Toda ti vendar veruješ, kajne da veruješ?
Umirajoči: Ja...

MOLK

Umirajoči: Saj tukaj tako ni ničesar.
Župnik: Kaj mislite s tem?
Umirajoči: No, saj tukaj, v življenju, tako ni ničesar. Ali ni tako? Mislim, če bi tukaj bilo kaj...
Župnik: Ampak kaj pa naj bi bilo?
Umirajoči: Karkoli.
Župnik: Ampak saj ste vendar imeli svojo ljubo ženo in svojega sina.
Žena: Saj si vendar imel naju, ne?
Umirajoči: Ja...

MOLK

Umirajoči: Mislim, če bi sploh kaj bilo v tem življenju...
Župnik: Morda vas ne razumem docela. Saj vendar ne želite reči, da verujete le zato, ker je vaše življenje bilo težko in hudo?

Dve pesmi Janeza Juvana

NE VIDIŠ ME,

Ne vidiš me,
dokler prihajam k tebi.

V očeh mi temnijsi trave,
v ustih uših
reka besed.

Moj lep vrat
je priprt z vrati
brezkončne
teme.

POLETNI VETER

Iščeš,
poletni veter?

Kot dan
se je dvignil k pticam
in je z večeri
ljubil trave,
ki so se gole
napajale v reki.

Potem je odšel,
ker je spoznal, da ne more biti
več nežen.

Ce se bo vrnil,
bo truden od poti
in težkih žitnih snopov.
Majhen in sam.
Kot pod pragom
najtišja mravlja,
ki ne ve,
kje bo ob letu
doma.

UMIRAJOČI SE OZIRA OKROG SEBE, DOKLER NE UGLEDA SINA: Pa bo zdaj boljše zanje?

Župnik: Mislite, za mladino? Da, upajmo.
Umirajoči: Ko bi imeli motorni čoln...
Žena: Ne delaj si vendar slabosti!
Župnik: Zdal ne smete več misliti na te stvari.
Umirajoči: Pa moram.
Žena: Se bomo že prebili.
Umirajoči: Kaj pa če bo vojna?
Žena: Ne govori vendar zdaj o tem. ŽUPNIKU: Zadnje čase je s fantom kar naprej govoril o vojni. Sprla sta se zaradi tega.

ŽUPNIK SE OZRE NA SINA

Sin: On ne verjame v napredek.
Umirajoči: Povejte mi ali tisti tam v nebesih hoče, da bi bila vojna?

Župnik OKLEVA: Zapisano je: Blagor tistim, ki so miroljubni.

Umirajoči: Ampak če bo vojna...
Sin: Führer si ne želi vojne!

UMIRAJOČI ZAMAHNE Z ROKO NA SINOVE BESEDE

Umirajoči: Če bo torej vojna...

SIN HOČE NEKAJ REČI

Žena: Bodi tiho zdaj.
Umirajoči POKAŽE NA SINA IN REČE ŽUPNIKU: Njemu povejte tisto o miroljubnih!
Župnik: Mi vsi smo v božjih rokah, ne pozabite tega.
Umirajoči: Mu boste povedali?
Žena: Ampak saj gospod župnik ne more ničesar ukreniti proti vojni, bodi vendar pameten! V teh časih se sploh ne govori o tem, kajne, gospod župnik?
Umirajoči: Veste, to so sami goljufi. Za svoj čoln ne morem kupiti motorja. V svoja letala pa vgrajujejo motorje. Za vojno, za klanje. In če je nevihta, ne morem v pristanišče, ker nimam motorja. Goljufi! Vojno pripravljajo!

IZCRPAN OMAHNE NA BLAZINO

Žena MU S CUNJO PRESTRAŠENA BRIŠE ZNOJ: Tega ne smete poslušati. Saj ne ve več, kaj govori.
Župnik: Pomirite se vendar, gospod Claasen.
Umirajoči: Mu boste povedali tisto o miroljubnih?
Župnik PO PREMOLKU: To si lahko sam prebere. Zapisano je v Desetih božjih zapovedih.

UMIRAJOČI: On pravi, da si je to vse skupaj izmislil nek Zid in ne velja nič.

Žena: Ne začnjenj vendar že zopet s tem! Saj ne misli tako. To je pač slisal od svojih tovarišev!

Umirajoči: Ja. — Ali velja, gospod župnik, ali ne?

Žena SE S STRAHOM OZIRA NA SINA: Ne spravljaj gospoda župnika v nesrečo, Hannes. Tega ga ne smeš vpraševati.

Sin: Zakaj ga ne bi smel vpraševati?

Umirajoči: Velja ali ne velja?

Župnik PO ZELO DOLGEM PREMOLKU: Zapisano je tudi: Daj bogu, kar je božje, in cesarju, kar je cesarjevega.

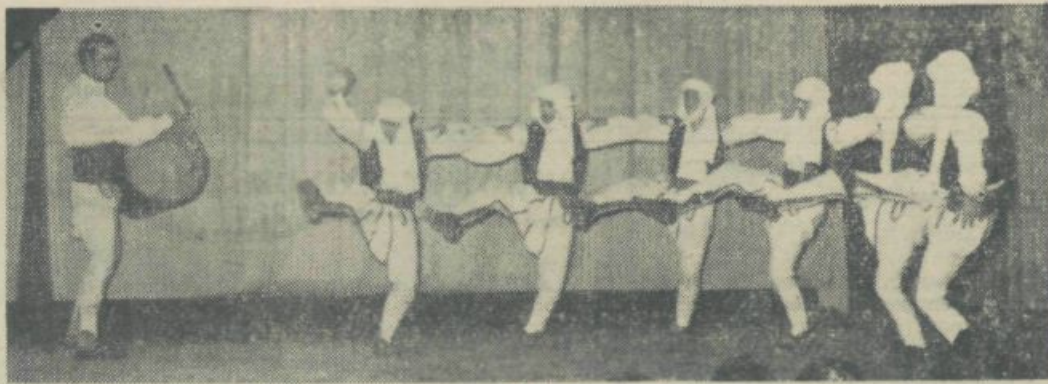
UMIRAJOČI OMAHNE. ŽENA MU ČEZ CELO RAZPROSTRE ROBEČ.

IZDAJA

Wróclaw, 1939. Uradniško stanovanje. Mož in žena stojita ob vratih in prisluškujeta. Zelo blesta sta.

Žena: Zdal so že iz hiše.
Mož: Ne še.
Žena: Podrli so stopniščno ograjo. Ampak, saj je bil že brez zavesti, ko so ga izvlekli iz stanovanja.
Mož: Saj sem jim vendar rekel le to, da tujih radijskih postaj ne poslušamo v našem stanovanju.
Žena: Nisi rekel samo to.
Mož: Ničesar drugega nisem rekel.
Žena: Ne glej me tako. Če res nisi rekel ničesar drugega, potem pač nisi rekel ničesar drugega.
Mož: Prav to mislim.
Žena: Zakaj ne greš na stražnico in jim ne poveš, da v soboto ni imel nobenega obiska?
MOLK
Mož: Ne grem na stražnico. Kaj so vse počeli z njim, saj to so zverli.
Žena: Čisto prav mu je. Kaj se pa meša v politiko!
Mož: Ampak ne bi mu smeli raztrgati suknjč. Taki ljudje kot je on, ne morejo biti zločinci.
Žena: Saj vendar ne gre za suknjč.
Mož: Suknjiča ne bi smeli raztrgati.

Nastop folklorne skupine »Slobodan Princip Seljo« iz Sarajeva (desno). Spodaj jazz orkester »Branko Krstanović« iz Beograda

Publika je navdušeno spremljala nastope skupin (zgoraj desno). Ob zaključku so nastopili še vokalni kvintet »Disk« (desno)

Okvir interesov našega človeka v današnjem razgibanem času postaja vedno širši. Razvejanost njegove dejavnosti postaja vse večja in sega od ozkega strokovnega udejstvovanja na njegovem delovnem mestu do urejanja najpomembnejših družbenih in političnih vprašanj v najrazličnejših organih družbenega in delavskega samoupravljanja. Vse to delovanje pa poraja vedno nove potrebe po teoretičnem izpolnjevanju na področju družbeno-politične vzgoje, mimo potreb pa tudi čedalje pestrejši interese, ki jim ne ulegemo vedno dovolj naglo srečati in jih pravilno usmerjati.

Družbeno dogajanje znatraj in zunaj naših meja je danes že tako kompleksno in prepleteno, da nam ne morejo biti edini ključ za razumevanje vseh družbenih in političnih pojavov samo časopisna poročila, ampak so nam nujno širše in bolj poglobljene informacije, študije in analize.

Vse to je bil del potrebe, ki so narekovali ustanovitve štiriinajstredne revije »VPRASANJA NAŠIH DNI«. Pred nami je danes že trinajst številka in čeprav je to še premla, da bi mogli pisati določeno oceno njihove vsebinske orientacije, je postal njihov profil že precej jasen.

Na blizu štiri sto straneh je revija prinesla že takšno obilico dragocnega študijskega materiala, da zasluži, da se ob njej nekoliko ustavimo. Ne bi pisali o »VPRASANJAH NAŠIH DNI« v našem listu, če bi ne imeli v mislih dejstva, da predstavljajo zelo pomembno tribuno družbeno-politične misli, ki bi ne smela mlade študijske generacije. Živahnost družbeno in politična gibanja tako pri nas kot v svetu, porajajo tudi izredno intenziv-

no teoretično in ideološko snovanje. Ustrezno temu dogajanju v sferah družbene in politične teorije mora biti tudi komuniciranje teh idej. Prav v tem oziru pa smo pri nas v Sloveniji dostikrat še okoreli, premalo gibčni in ne znamo vedno najti poti do publike.

»Vprašanja naših dni« naj bi prav tu storila korak naprej in vsaj v neki meri pomagala temu problemu. Težko ali skoraj nemogoče pa je štiriinajstredniku na 32 straneh opravljati to funkcijo v popolni meri. Zaradi tega imamo ob prelistavanju občutek, da so to le dragoceni in razgibani fragmenti, ki šele dajejo občutek, kaj vse nam še manjka in po čem se v naši publicistični predvsem čuti potreba.

Svoj uredniški koncept so »Vprašanja« zastavila precej široko in prav gotovo so bile te pretenzije prvim številkam tudi v škodo. Slej ko prej pa nastane vprašanje, če lahko revija tako majhnega obsega resnično izpolni vse tiste naloge, ki si jih je zastavila v prvi številki. Prej ji je to lahko v škodo kot v korist, kajti upravičena je bojazen, da se spre-

vrže v nekaj magazin, kjer bodo ostali vsi problemi obdelani le fragmentarno in raztrgano, ne pa vsaj do neke mere studiozno.

Napoved uredništva je sicer zelo privlačna, a človek dvomi, da bi lahko »Vprašanja naših dni« zares lahko izpolnila vse obete in »objavljala pomembnejše članke, ki z marksiističnega vidika obravnavajo sodobna vprašanja, ki izhajajo iz drugih jugoslovanskih revijah; prinašala izvirne razprave in informacije o sodobnih problemih ter v obliki leksijskih člankov obravnavala osnovne probleme s posebnih področij, recimo politične ekonomije, marksiistične teorije, sodobne sociološke misli; objavljala pomembne referate s kongresov in plenarov naših družbenih organizacij; posredovala v celoti, v izvirni ali s komentarji važnejše napredne obravnavanja sodobnih vprašanj, ki jih prinašajo svetovne revije; objavljala pomembne predavanja z delavskih in ljudskih univerz, večernih političnih šol in seminarjev; seznanjala s problematiko, ki jo obravnavajo po-

samezne jugoslovanske in svetovne publikacije; prinašala bibliografijo idejnopolitičnih del; posvetila posamezne številke določenim problemom z uvodno razpravo, izvečkom misli in stališč klasikov marksizma in vodilnih jugoslovanskih marksistov do tega problema, pregledom del, ki se s problemom ukvarjajo...»

Uredništvo je znalo v tem široko zastavljenem načrtu najti pravo pot, ki se največkrat izogiba pretrani razdrobljenosti posameznih števil in obravnavanje pretrane kopice problemov s heterogenih področij. Konceptja takšne razdrobljenosti se je morda čutila bolj v prvih številkah, a je zdaj že domala izginila in se je notranja podoba revije že dokaj izčistila.

Izvirnost člankov in razprav za vsako ceno ni vodilo uredništva, ker najdemo v »Vprašanjah« več prevedenih člankov iz pomembnejših jugoslovanskih pa tudi tujih revij, kot pa takšnih, ki bi bili pisani posebej zanje. To jim nikakor ni v škodo. Prav zaradi tega najde v njej mesto vse, kar je bilo na področju družbeno-politične misli; napisane za vodilne jugoslovanske revije in predstavljajo tako revija v neki meri panoramo jugoslovanske idejno-politične publicistike.

Brez dvoma predstavljajo najzanimivejši material članki, govori in razprave naših vodilnih političnih osebnosti. Naj omenimo je govora maršala Lita na XV. zasedanju Osemstotne skupščine v New Yorku in ob povratku v Beogradu; štiri najzanimivejša govora iz Kladujske knjige »Socializem in vojna« in njegov govor v Valjevu; razpravo Vide Tomšičeve o mestu in vlogi jugoslovanskega člena v graditvi novega družbenega in gospodarskega sistema »Eno izmed meril demokratije in socializma«; odlomki iz študije Staneta Kavčiča o delavskih svetih pa še vrsto drugih problemov s področja našega notranjega življenja. Sem seveda tudi zredno zanimiva in tehtna razprava Milenke Popović o družbenih aspektih znanstveno-raziskovalnega dela, dr. Iva Vinskih »Raz načelna načela dohodka in bogastva Jugoslavije« aktualen članek Dragoljuba Mićunovića o teoretičnih in praktičnih vidikih prevrednotenja proizvodnega dela in njegovega

meja v reformirani šoli, razprava inž. Toneta Tribušona o delatni dohodki in življenjski ravni v komunah in v zadnji (13.) številki intervju s Vido Tomšičem o neakterih vprašanjih razvoja »marksiističnih odnosov« v naši družbi v luči novega perspektivnega plana.

Že od vsega začetka, posebej na v zadnjih številkah, zavzemajo večino prostora v reviji članki in razprave s področja mednarodne politične problematike. Prav tu pa bi morali zapisati reviji največji odtok. Jasno se namreč čuti, da se posveča več pozornosti vprašanjem mednarodne politike, kot pa domačim, notranjim problemom. Če razpravljamo o najaktualnejših vprašanjih današnjega časa, potem bi morali brez dvoma razpravljati najprej in najtemeljeje o vprašanjih, ki jih poraja vsakdanja praksa našega družbenega, ekonomskega in političnega življenja. Tudi tu je namreč zelo veliko stvari, ki nam, kljub številnim razpravam, niso vsem in vselej do kraja jasne.

Priznati pa je treba, da so »Vprašanja« prav vsebinskemu delu, ki zajema mednarodno politično življenje, delavsko gibanje v svetu itd., uspela dati naprednejši in najzanimivejši koncept. Tu lahko zasledimo stalne napose uredništva, da bi postalo vsaj bralec svoje in poglobljene informacije ter študije o pomembnejših problemih in preznkih v mednarodnem življenju. Naj omenimo samo ciklus člankov Janeza Glanovnika na temo »Glavna družbeno-gospodarski procesi v sodobnem svetu, razprave o krizah socialne demokratije na zahodu in o notranjih problemih kapitalističnih držav (Zagreb, Pribicević, Jert, Fridl, majer, Cvjetičević, članke o političnih in družbenih vrenjih v Afriki in Latinski Ameriki (Bebier, Altman, Južnić), do o številnih drugih zapiskih, govorov in komentarjih niti ne govorimo. V zadnjem času je uredništvo začelo posvečati posamezne številke določenim aktualnim mednarodnim problemom in jih skušalo v nekaj možnostih kompleksno obdelati (nemški militarizem, Organizacija združenih narodov in borba za mir, mednarodna tribuna mnogi o socializmu, miru in kooperaciji, Orientacija na takšen vsebinski koncept je za bralca še posebej privlačna in bi jo kazalo obdržati in razvijati tudi v bodoče.

V našem prikazu smo bežno preleteli le tisti del revije, ki je posvečen domačim in mednarodnim problemom, pustili pa smo ob strani vrsto pomembnih razprav splošnega značaja, ki so v reviji pogosto zastopani in tudi predstavljajo pomemben del njene vsebinske podobe.

Kljub pomajkljivosti, ki smo jih omenili, predstavljajo »Vprašanja naših dni« tehten

doprinos študijskemu obravnavanju najaktualnejših in najpomembnejših problemov, ki zadevajo naš dom in mednarodni družbenopolitični razvoj. Potreba po reviji takšne vrste je bila v Sloveniji še toliko bolj preča sprito tega, da do sedaj nismo imeli publikacije, ki bi se stalno posvečala poglobljenemu obravnavanju take problematike.

POTREBNA REVIIJA

13 številka „Vprašanja naših dni“

Popularizacija – toda kako?

Fenomen upodabljanja in likovne umetnosti na splošno zahteva morda ravno v današnjem času še bolj kot kdajkoli prej temeljitega študija. Ze samo dejstvo, da se je bistveno spremenil značaj tradicionalnega razmerja umetnik – naročnik in da se mora prav v širšem pomenu tega odnosa izoblikovati umetnikova filozofija, terja in postavlja pred prizadeto družbo neštivilne naloge, ki jih ta ne sme prepušiti samo spontanemu reševanju. Zdi se, da predstavlja prav izbira pravilne razlage in sploh načrtnega približevanja tega izraza naše bogate kulturne dejavnosti enega najprejnejših in najtežjih problemov. Vsekakor je treba iskati za to neposredne vzroke prav v večji ali manjši omdanjenosti izpovedi likovnega umetnika iz čistega realnega okolja, ki je v upodabljanju umetnosti vsaj delno nujna in pogojena v svojem lastnem obstoju. To pa zahteva po drugi strani še večje zavzemanje za odkrivanje estetskih vrednot v umetniških delih in pri tem izoblikovanje zdravega, obenem pa nekonformističnega nazora ter okusa, ki bo mogel brez težav ločiti čisto umetnino od navadnega diletanškega klica.

Pojavlja se torej potreba po likovni vzgoji in po novih metodah in oblikah. Javlovo so se pokazali naporci bruzmisljenega vsiljevanja delovnemu ljudstvu tuje umetnosti v letih po vojni. Se je danes stanje spremenilo? Nedvomno lahko ugotovljamo že ob obiskih novih zbirk umetnin in galerij občutno naraslo zanimanje. Zato pa nas po drugi strani preseneča nova školska reforma, saj se je število ur za likovno vzgojo na osemletkah in gimnazijah skoraj skoraj za polovico. Ob tem se je treba zavedati – in to kažejo ravno praksa in izkušnje danes – kaj vse se lahko zamudi s pomankljivo vzgojo v mladih letih in kako težavna je potem pot doboledne regeneracije zakrnlega likovnega okusa.

Gotovo je, da ima pisana beseda pri popularizaciji likovne vzgoje poseben pomen. Na tem mestu se ne bi zaustavljali ob načelnosti eksaktnosti umetnostne kritike. Gre predvsem za pomen likovnih publikacij, razumljivih in dostopnih širokemu krogu. Zavedati se moramo, da se ugotoviti, da smo v tem pogledu precej zaostali. Naj navedem primer Male likovne biblioteke, ki izhaja v zagrebški založbi Napried. Petnajst okusnih, ne preveč obširnih zvezkov manjšega formata je že izšlo, ki po dokaj zmerni ceni (400 dinarjev) predstavljajo v nepretrgani obliki a številnim reprodukcijami sodobne, hrvaške predstavnike upodabljalne umetnosti. Redakcijski odbor ima, kot vse kaže, jasno začrtano pot in obliko popularizacije sodobne hrvaške umetnosti.

V našem republikem okviru pa orjejo ledino počasi in vztrajno. Pravzaprav znanstvene in obsejne monografije, za katere pa je treba odkrito povedano poseči precej globoko v žep. Vsekakor imajo izreden pomen tudi katalogi občasnih razstav v naših umetnostnih zavodih. Zavzemanje za neko načrtnost in izbranost zapazimo zlasti v publikacijah Narodne galerije – spomnimo se le Srednjeveških fresk na Slovenskem in v Srbiji ter Makedoniji, v zadnjem času pa izdajo Starih tujih slikarjev od 15. do 19. stoletja – delno pa tudi Moderne galerije, ki obeta z retrospektivami slovenskih mojstrov nadse veliko podporo likovni vzgoji.

Nedavno je založniško podjetje Enka, ki namerava v petih knjigah podati pregled slovenskega slikarstva, naglasilo izrazito poljuden značaj te svoje izdaje. Uredništvo strokovnjakov kot so A. Čevc, Z. Kržišnik, dr. F. Sile in F. Zupan je jamstvo in obenem tudi svetel val, da bomo prebrili še eno oviro pri vzgojanju likovnega okusa našega delovnega človeka.

A. Bassin

Ob robu študentskega festivala

Jugoslovanski študentski kulturni festival je za nami. Ugasnil so reflektorji, gledalci so se, vsak po svoje komentirajo nastope, razšli, utihnila so živahni odmevi festivala... Ostala je samo kopica vtisov, ki se počasi urejajo, ter občutek, da je festival v celoti uspel. In ostal je spomin na osem prijetno preživljenih večerov...

Nikakor ne smemo podcenjevati pomena takih študentskih kulturnih manifestacij, ko se grečajo študentske kulturne skupine iz vseh republik in kritično pregledajo svoje delo. Ljubljanski festival naj bi bil začetek pospetane in tesnejšega sodelovanja študentskih kulturno-umetniških skupin iz vseh jugoslovanskih univerzitetnih središč, afirmacija kulturnega udejstvovanja naše mlade inteligence. Lahko trdimo, da je bil s tem postavljen temelj za bodoče vsejugoslovansko študentsko kulturno sodelovanje, ki bo gotovo že v bližnji bodočnosti obrodilo bogate sadove. Za organizacijo takih festivalov pa sta pomembni predvsem dve komponenti. Kulturno-umetniška študentska društva hočejo na ta način prikazati svoje dosežke nazven, seznaniti študentstvo in našo široko kulturno javnost z uspehi kulturnega snovanja mlade jugoslovanske inteligence. To pa je tudi dokaz, da se študentje ne zanimajo zgolj za strokovno usposabljanje, za ozke probleme svoje stroke, ampak usmerjajo svoje sile zelo uspešno tudi drugam.

Se bolj pomembna pa so bila pri tem festivalu medsebojna srečanja mladih kulturnikov, študentskih kulturno-umetniških skupin. Vse čas festivala so se nastopajoči shajali in v prijetnem festivalnem vzdušju kritično pregledali svoje delo, uspeli in neuspeli ter se pogovorili o bodočem sodelovanju in načrtih. Gostje so odhajali iz Ljubljane z najlepšimi vtisi, obenem pa so tudi povabili domače kulturno-umetniške skupine na gostovanje.

Tehnična plat festivala je v organizaciji AKUD »Akademik« popolnoma uspela, pa tudi nekatere skupine, predvsem folklorne, so s svojimi nastopi, s pestrim, skrbno pripravljenim programom, koreografijo in vitalnim izvajanjem navdušile gledalce. Prav gotovo sta poželi največji aplavz pri publikai folklorni skupini »Mirbe Acev« iz Skopja in »Slobodan Princip-Seljo« iz Sarajeva. Posebno nasloj zadnje je z izbranim programom narodnih plesov in koreografijo ter številnimi pevskimi točkami lepo uspel. Festival je bil tudi pomembna afirmacija domačih skupin!

To je bil festival, to je bil uspešen skupen nastop, skupen pregled kvalitete in prizadevanj naših študentskih kulturnih skupin. Utrja je pot k sodelovanju, ki ga je treba le še pospešiti.

BERTHOLD BRECHT: STRAH IN BEDA TRETJEGA REICHA • BERTHOLD BRECHT: STRAH IN BEDA TRETJEGA REICHA • BERTHOLD BRECHT: STRAH IN BEDA TRETJEGA REICHA

ZAPOSILITEV

Spandau, 1937. Delavec se je bil povrnil z dela in našel v svojem stanovanju sosedo.

Soseda: Dober večer, gospod Fenn. Pri vaši ženi sem si hotela izposoditi nekaj kruha. Odsila je ven za trenutek, vsak čas bo nazaj.

Mož: Seveda, seveda, gospa Dietz. Ze veste, da sem dobil zaposlitev?

Soseda: Ja, zdaj je dela dovolj za vse. V novih motornih obratih delate, kajne? Tam pa gotovo izdelujete bombnike?

Mož: Enega za drugim.

Soseda: Zdaj jih potrebujejo za Španijo?

Mož: Zakaj prav za Španijo?

Soseda: Marsikaj se čuje, kaj vse tam počenjajo. Sram naj jih bo!

Mož: Pazite na svoj jezik.

Soseda: Kaj ste zdaj tudi vi njihovi?

Mož: Jaz nisem nikogar. Opravljam svoje delo. Le kje je Marthja?

Soseda: Ja, morda bi bilo dobro, če bi vas prej pripravila na to. Lahko je kaj neprijetnega. Ko sem prišla, je pravkar odhajal poštar. Prinesel je pismo, ki je vaša žena zelo razburila. Premisljajla sem že, če bi si šla izposoditi kruh k Schliermannovim.

Mož: No, kaj slišim. POKLIČE: Marthja!

VSTOPI ZENA V CRNINI

Mož: Kaj pa je vendar s tabo? Kdo je umrl?

Zena: Franz. Prišlo je pismo.

ZENA DA SVOJEMU MOŽU PISMO

Soseda: Za božjo voljo! Pa kaj se mu je zgodilo?

Mož: Ponesrečil se je.

Soseda NEZAUPLJIVO: Letalec je bil, kajne?

Mož: Ja.

Soseda: In ponesrečil se je?

Mož: V Ščecinu. Na vežbališču, pri nočnih vajah. Tako piše v pismu.

Soseda: Ponesrečil se pa že ni! Tega mi ne bo nihče tvezel.

Mož: Povedal sem vam le to, kar je bilo v pismu. Poslalo ga je vojaško poveljstvo.

Soseda: Pa vam je kaj pisal zadnje čase? Iz Ščecina?

Mož: Ne razburjaj se, Marthja, saj nič ne pomaga.

Zena HLIPA: Ja, saj vem.

Soseda: Takšen dober človek je bil, vaš brat. Naj vam skuham kave?

Mož: Ja, prosim, če ste tako dobri, gospa Dietz.

Soseda ISCE LONEC: Take stvari vedno hudo prizadejejo.

Zena: Saj se lahko umiješ, Herbert. Gospa Dietz ne bo imela nič proti.

Mož: Za to je še čas.

Soseda: Pa vam je bil pisal iz Ščecina?

Mož: Vsa pisma so vedno prihajala od tam.

Soseda SE OZRE K NJEMU: Ah tako. Pa je gotovo zašel tudi bolj proti jugu?

Mož: Kaj mislite s tem, bolj proti jugu?

Soseda: Daleč tja na jug, kjer lepa Španija leži.

Mož KER JE ZENA ZOPET ZAČELA HLIPATI: Zberi se vendar, Marthja! Tako ne boste govorili, gospa Dietz.

Soseda: Rada bi le vedela, kaj bi rekli oni v Ščecinu, če bi vi prišli tja in zahtevali truplo svojega svaka?

Mož: Ne bom šel v Ščecin.

Soseda: Oni znajo vse tako čedno zakriti. Zato, da se ničesar ne zve, delajo še herojstva. Nekdo tam na županstvu se je celo hvalil, kako zvito znajo skrivati svojo vojno. Če je katero od letal sestreljeno in začne posadka s padali na hrstu skakati ven, potem jih njihovi tovariši iz ostalih letal še v zraku postrelijo z brzostrelkami, da ne bi mogli izdati rdečim, bodko prihajajo.

Zeni POSTANE SLABO: Daj mi vode, Herbert, prosim, zelo mi je slabo.

Soseda: Res vas ne bi hotela več razburjati. Le kako lepo zakrijete vse to! Prav dobro vedo, da je njihova vojna zločin. Pri vajah se je ponesrečil! Le kaj vadijo? Vojno, vojno vadijo!

Mož: Bodite vsaj toliko dobri in ne govorite tako glasno v mojem stanovanju. SE SKLONI K ZENI: Ti je kaj bolje?

Soseda: Tudi vi ste eden tistih, ki vse zamolčijo. Ampak v pismu ste dobili račun!

Mož: Zdaj pa jezik za zobe!

Zena: Herbert!

Soseda: Ja, takle je pri vas – »zdaj pa jezik za zobe!«

Zato, ker ste dobili zaposlitev! Ampak vaš svak je tudi dobil zaposlitev! In »ponesrečil« se je prav s takšno stvarjo, kakršne izdelujete v vaših obratih.

Mož: Ta je pa že prehuda, gospa Dietz. Jaz izdelujem takšne stvari! Kaj pa izdeluje vaš mož? Žarnice, kaj? Te pa

že niso za vojsko, kaj? Te so samo za osvetljavo! Kaj pa osvetljujejo z njimi? Tanke morda? Ali mogoče osvetljujejo boljne ladje? Ali pa tudi kakšno tako stvar, kot jih izdelujem jaz? Ampak on izdeluje samo žarnice! Moj bog, ali je sploh še kaj, kar ne bi bilo za vojno? A če si rečem, da ne bom delal za vojno, kjer pa naj potem sploh še dobim delo? Naj crknem od lakote?

Soseda PONIZNO: Saj ne rečem, naj umrete od lakote. Seveda je prav, da ste sprejeli to delo. Ampak o teh zločinih govorim. Lepe zaposlitev nam dajete!

Mož RESNO: In ti, Marthja, tudi ne boš smela letati po svetu v žalni obleki. Tega oni ne marajo.

Soseda: Ne marajo, da bi ljudje potem kaj vpraševali.

Zena MIRNO: Kaj hočeš reči, naj jo slečem?

Mož: Ja, sicer bom takoj spet izgubil svojo zaposlitev.

Zena: Ne bom je slekla.

Mož: Kaj naj to pomeni?

Zena: Ne bom je slekla. Moj brat je mrtev. Žalujem za svojim bratom.

Mož: Če ti takrat, ko ti je umrla mama, Rosa ne bi kupila žalne obleke, danes tudi ne bi mogla žalovati za svojim bratom.

Zena KRIČI: Ne pustim si vzeti svojega žalovanja! Če so ga že umorili, potem bom smela vsaj jokati. To je prestrašno! Saj take nečloveškosti svet še ni videl! To so zločinci!

Soseda, MEDTEM KO MOŽ STRMI V SVOJO ZENO, NEZMOZEN, DA BI SPREGOVORIL BESEDO: Ampak gospa Fenn!

Mož HRIPAVO: Če boš tako govorila, potem ne bom samo izgubil službe, ampak se nama lahko zgodi še kaj več.

Zena: Pa naj me odpeljejo! Saj imajo tudi ženska koncentracijska taborišča. Naj me pošljejo tja, zato, ker mi ni vseeno, če mi zakoljejo brata! Kaj pa je njega brigala Španija?

Mož: Jezik za zobe o Španiji!

Soseda: Če boste tako govorili, bo nesreča, gospa Fenn!

Zena: Zato, ker bi sicer izgubili službo, zato naj si zavemo usta? Ker bomo crknili od gladu, če ne bomo izdelovali njihovih bombnikov? In če jih bomo izdelovali, bomo prav tako crknili? Kot Franz? Saj njemu so prav tako oskrbeli zaposlitev. Pod zemljo. To bi lahko dobil tudi tukaj!

Mož JI HOČE ZAMASITI USTA: Molči vendar! Saj to nič ne pomaga!

Zena: Kaj pa potem pomaga? Potem pa storite vendar to, kar pomaga!

OBISK PRI

Preprost in spokojen izgled stavbe skoraj ne kaže na to, da se v notranjosti teh osmih nadstropij odvija mrzlična in napeta tekma s časom. Ura pod napisom Herald Tribune kaže 11.23. Ob 11. se je začela jutranja uredniška seja, na kateri odločajo, kakšno stališče bo časopis zavzel do novice, ki kot slap bruha iz letopijskih strojev in prihajajo preko radia, telefonov in od nekaj sto dopisnikov in reporterjev

videz spokoja in osemnadstropna stavba nad nami se nam je zdela nekaj drugega — kot v svoji notranjosti, kjer je zvono drgetajoč velikim, z nevidnimi nitmi zvezan z mi-

Ko sem prišel po stopnicah iz podzemeljske železnice, spet na avniju, se mi je zdelo, ko da sem spet na istem križišču, kjer sem bil pred eno uro. Isti vrvež in podobni kvadrji šestnadstropnih hiš, vmes reka ljudi in avtomobilov. Vendar — prišel sem prav — bil sem na 7. aveniji, ki se je ravno, kjer sem stal, zlivala z ulico št. 41. Ulica je bila precej mirnejša in manj razsvetljena kot avenija in že od daleč sem zagledal preprosto stavbo s še preprostejšim napisom nad vhodnimi vrati: Herald Tribune. Tu bi moral biti točno ob devetih. Bil sem pozen, vendar je kazalo, da tudi ostalih osem študentov, kolikor nas je bilo za danes zvečer povabljenih sem, ni ubralo bližnje po komaj dvodnevnem seznanjanju s podzemeljskim omrežjem New Yorka. Končno smo se zbrali — in vsaj na zunanji ni bilo kazalo na to, da stojimo pred eno od največjih tovarn vplivne ameriške industrije za oblikovanje javnega mnenja.

Newyorško Tribune skorajda ne bi mogli doživeti, da si jih izposodila ime našega ljubljanskega študentskega tista, saj so jo ustanovili že leta 1841. Različni ljudje so skušali različno opredeljevati politični značaj lista in ga imenovali konservativnega, liberalnega, in — verjemite ali ne: celo radikalnega. Vsekakor pa je New York Herald Tribune korporacija in se vključuje v ameriški sistem svobodnega podjetništva. Avgusta leta 1958 je list dobil v last in s tem pod svoj vpliv John Hay Whitney, ameriški veleposlanik na dvoru St. Jamesa v Londonu.

Vsak dan pa, točno ob pol desetih zvečer, pričnejo kamioni razvažati zgodnjo mestno izdajo, na katero je, kot poznano pravijo sodelavci, 24 ur svetovne zgodovine.

S svojim obhodom smo začeli pri vrhu — na šestem nadstropju. Vodil nas je miren možak, ki nam je skromno razlagal na hodnikih, kaj se dogaja v naslednjem prostoru in ki je kmalu ustvaril med nami neko več zaupanja, ne da bi se nam skušal osebno kaj približati.

Vse delo pri izdajanju časopisa od odvaja od zgoraj navzdol: na vrhu je poslovni oddelček, nato reklamni, v četrtem nadstropju so uredniški pisarne, prostori, kamor po različnih kanalih doteajo novice, in knjižnica; od tu prihajajo poročila in izgotovljena besedila članikov v stavnicu, v drugem in prvem nadstropju je tiskarna, v pritličju razporejeni izhodi in — v kletih so skladišča.

Vseh poslovnih prostorov na šestem nadstropju niti nismo obšli: pač običajni uradi v ljubljani in manjši ljubljanski uradniki, ki skrbijo za naročnine, med drugimi tudi za ono od gentlemana iz Bele hiše.

Polovica vsebine

Bolj zanimiv je reklamni oddelček v nadstropju nižje. Hodili smo skozi velike poslovne prostore, v katerih je delalo po več deset uradnic, ki so si sproti zapisovale telefonska naročila za reklame. Na njihovih pisalnih mizah se je kopila masa snovi, ki napolnjuje približno polovico vse vsebine časopisa kar skoraj za polovico zmanjša ceno izpoda.

Vrsta reklam od neke mere tudi odseva kvaliteta časopisa in življenjske navade njegovih bralcev: avle del reklam je namreč v zvezi s poslovnimi zadevami, ker so bralci Herald Tribune večinoma poslovni ljudje po podjetjih in sloji z višjimi dohodki.

Mimogrede smo prišli v urad našega vodje, ki dela v oddelku za razvoj. Sem spada seveda, nam je razlagal z nasmeškom, »tudi vodstvo skupin, kakor ste vi; raziskujemo življenje in navade naših kupcev, delamo tržne preglede in naročimo reklamne oglase za New York Herald Tribune drugod, dostikrat seveda tudi kar doma.

Zbirališče vseh novic in možganski center časopisa je v četrtem nadstropju. Po preprostih, betonskih stopnicah in kratkem hodniku smo prišli do tistega slavnega prostora, polnega pisalnih miz, ki je tako priljubljena filmska scena, kjer samozavestni mladi možje zaposleni dvigajo telefonske slušalke in rešujejo zapletne in resne probleme. Vsekakor filmarjem veliko bolje uspeva ustvariti pri gledalcih vtis velike pomembnosti dela in dogodkov v glavni uredniški sobi kot pa v resničnosti sami.

The City Room

Stopili smo v zelo veliko sobo, ki je bila ob stenah razdeljena z nizkimi polstelenimi stenami na manjše prostore s pisalnimi mizami. Rekli bi — ni posebnega. Hrpa ni bilo dosti in tudi ljudi ne. Bilo je malo pred deseto in glavno uredniško delo, razen dopolnjevanj za zadnjo izdajo, je bilo končano. V sredini sobe je na malo vzvišenem mestu šest pisalnih miz. Tu se delalo nekaj ljudi, ki se očito niso menili za kaj drugega kot za svoje delo.

Spodaj smo se ozirali okoli in skušali ujeti ritem ustvarjanja časopisa. Opazovali smo ljudi, ki so mirno

in resno delali za svojimi preprostimi pisalnimi mizami in skupino starejših novinarjev v sredini uredniške sobe, ki so preletavali liste papirja in delali opazke.

»Ti so tisto rešeto, skozi katero gredo vsi članki — vsi delajo že najmanj 15 let pri nas. Oni odločajo, ali članek stilsto ustreza, popravljajo miselne napake, ugotavljajo, ali članek ustreza osnovnim petim novinarskim vprašanjem: kaj, zakaj, kdaj, kdo, kje.

Potem smo šli med vrstami miz preko sredine sobe na drugo stran. »Pri nas je pač tako,« pravi naš vodja, »da ni mogoče delati kot v slonokoščenem stolpu. Vendar se k sreči človek privadi na to, da piše članke ob zvonjenju telefona, ko sosed tipka in kurirji tekajo koli — pa tudi na skupino radovednih tujecev, ki se sprehajajo okoli pisalne mize.

Vrelci besed

Na drugi strani smo stopili v majhen prostor, v katerem je delalo nekaj letopijskih strojev, ki so kot veliki pisalni stroji zapisovali vesti, ki so jih sproti posredovale Herald Tribune Associated Press,

Vedno navzdol

Odšli smo po poti, ki jo hodijo članki v rokah kurirjev, za eno nadstropje nižje med

United Press International in druge agencije. Na levi je soba, kamor po posebnih kablilih, telegrijskih in teletipih strojih prihajajo naravnost v uredniški prostor članki dopisnikov in reporterjev z vsega sveta. Skozi to sobo Herald Tribune tudi pošilja svoje lastne članke, vesti in stripe, ki jih prodaja manjšim časopisom z oznako »Copyright New York Herald Tribune Inc.

Spet smo prišli povprek čez uredniško sobo — city room — do telefonskega sprejemnega prostora, kjer diktatorji sproti zapisujejo pogovore z uradi Herald Tribune v Londonu, Parizu, Rimu, Bonnu, Kairu, Moskvi, Washingtonu, Chicagu in Hollywoodu, enako kot imamo pač doma pri telefonu zabeležene številke svojih znancev in prijateljev.

In skozi vse te priprave se zivja približno milijon besed na dan v uredniško sobo — to je dva tisoč strani teksta, ki ga uredniki za temi pisalnimi mizami, režejo, prirejujejo, izbirajo in komentirajo. Tu se stavlja novinarji iz suhih dejstev, ki prihajajo po telefonu kratke članke. In ko je članek prišel še skozi uredniško rešeto in dobil naslov, je dogodek, ki ga je zabeležil eden od 72 reporterjev in neka sto dopisnikov, končal svojo pot kot dogodek in se spremenil v neko število besed, ki jih je treba primerno razvrstiti neke na straneh nastajajočega časopisa.

Odšli smo po poti, ki jo hodijo članki v rokah kurirjev, za eno nadstropje nižje med

hrupno in v mrzličnem ritmu udarjajoče linotipske stroje, ki jih je prva na svetu začela uporabljati Herald Tribune l. 1880. Sedaj jih v dolgih vrstah stoji 78 in v eni uri lahko vlijejo v svinec vse splošne vesti prve izdaje. Tu so delavci prenašali na stroj besede z listov, na katerih so bila natipkana in vse vprek z roko popravljen besedila članikov.

Pomislil sem na to, kako učinkovito bi bila lahko tu stavka, ker usoda vsega časopisa zavisi od nekaj desetih izvežbanih delavcev. »Plače teh delavcev so relativno zelo visoke ravno zaradi nevarnosti stavke,« nam je pojasnil vodja kot bi uganil naše misli.

Z dvigalom smo se spustili za dve nadstropji nižje. Bili smo že malo opančeni zaradi vročine in soparnosti vseh prostorov in od hrupa, ki je prihajal od vseh strani.

Prišli smo v tiskarno — v zadnjo postajo na naši poti — v ogromno, votlino podobno in od hrupa odmevajočo dvorano, ki stoji na mostu podobni konstrukciji in na podpornikih, ki blaže udarjanje strojev.

Prostor je bil vroč in ljudje so med delom sproti praznili steklenice Coca-cole. Vrgel sem kovance v avtomat, ki je stal pri izhodu in dobil steklenico ledenomrzle pijače, ki sem jo moral najprej pogreti, da je bila primerna za pitje.

Iz strojev je kar naprej tekel slap časopisov in po posebnem traku tekel v pritličje, kjer so jih razpošiljali 20.000 prodajalcem časopisov po New Yorku in na domove, kjer bodo jutraj vrti Američani dobili poleg čaše kave tudi svoj dnevni obrok duševne

hrane, za preostanek bo zvečer poskrbela televizija.

Časopis in vreme

Naš obhod se je bližal koncu. Se nekaj vprašanj, pogovor z vodjem. »Kako vemo, koliko izvodov natisniti vsak dan? Predvsem vprašamo za nasvet meteorologe. Če je dež, ljudje raje ostanejo doma in berejo časopis. Tudi nenavadno zanimivi dogodki vplivajo na povpraševanje. — Zanimalo nas je, kateri so bili tak dogodki.

»V zadnjih dvajsetih letih: Pearl Harbour, smrt predsednika Roosevelta, izvolitev Eisenhowerja za predsednika. Eisenhowerjev srčni napad in smrt senatorja Mc Carthya. Sicer pa smo tudi mi sami neke vrste napovedovalci vremena in s tisoči pisem bralcev, ki jih dobivamo vsak dan ugotavljamo njihovo razpoloženje in misli. Nekateri nam pišejo vsak dan. — Povedal nam je tudi zgodbo o prijateljstvi stari gospe, ki je napisala uredništvu pismo, v katerem prosi bralce, naj hranijo stare novoletne voščilnice za bolnišnice. Le zakaj neki? Po pomoti so pismo objavili obenem z njenim naslovom — in drugi dan so v njeno predmestno stanovanje pričela deževati darila po pošti, po posebnih slih, z avtomobili. Ko je bila njena predoba že nabito polna, je uboga žena začela klicati na pomoč in končno je pošta morala poslati nekaj kamionov, da so odpeljali rezultate njenega skromnega apela.

Spet smo stali pred vhodnimi vrati pod uro, ki je kazala no tako mirna kot prej, le na polnoč in pod napisom Herald Tribune, 41. ulica je bila na

Sodelovanje naše univerze z univerzo v Göttingenu

Naši dosedajski stiki s študenti v Göttingenu preko mednarodnih odborov so v redu. Na ljubljanski študentski mednarodni seminar prihajajo zastopniki iz Göttingena, letos sta bili izkoristišeni obe kontaktni stipendiji, vršijo se izmenjave študentov (sicer v zelo majhnem številu — nekaj pa je le). V Göttingenu je že drugo leto lektor ljubljanske univerze Janez Zor, ki tamkajšnjim študentom »viva« v glavo osnove slovenskega jezika. Odkar je tam, se je število študentov, ki študirajo slovenščino kot prvi jezik, povečalo. Kaj lahko se v Göttingenu naleti na študenta, ki bo sicer s težavo, a vsaj za silo govoril slovenščino, veliko lažje je najti takšnega, ki bo govoril srbohrvaščino, ruščino ali češčino. Ko sva ob neki priliki sedela z lektorjem Zorom v kavarni, se nam je približala študentka, lektorjeva učenka. Bil sem začuden nad lepim razgovorom v srbohrvaščini. Se bolj sem bil začuden, ko je nemška študentka podkreplevala svoje trditve in stališča v razgovoru s sočinji argumenti iz vsakdanje rabe, predvsem iz naših krajev. Se je v razgovoru sem zvedela, da je Gretl bila na dvomesečni praksi v Crni gori, Srbiji in Bosni. Navdušena je pripovedovala o svojih vtisih, o avto-stopu v Crni gori in prijaznem soferju, ki je prenesel veliko več silovite kot ona, ona pa zopet več kot neki njen spremljevalec in prijatelj.

Ce ne z navdušenjem, pa vsaj s spoštovanjem govorijo o svojih vtisih tudi drugi študentje, ki so kdaj bili pri nas. Mnogi naravnost odlično poznajo našo domovino, ureditev ter naše razmere. Priznati jim moram veliko objektivnost v ocenjevanju naše politike in vsega ostalega, kar so pri nas videli in doživeli.

Se tesnejši stiki med njimi in nami bi verjetno bili pozitivni za oboje. Tu študira mnogo študentov iz cele Nemčije, precej pa tudi iz tujine. Dobiti prijatelje ali vsaj objektivne opazovalce med študenti v Göttingenu, pomeni, da jih imamo po celi Nemčiji in izven njenih meja. V uradnih razgovorih smo diskutirali o oblikah nadaljnjega sodelovanja, ki jih bosta poskušala oba mednarodna odbora po svojih možnostih tudi realizirati. Se vnaprej ostanejo stara mednarodna srečanja, izmenjava študentov na strokovnih praksah in kontaktne stipendije.

Veliko smo tudi razpravljali o novih možnostih, ki so: 1. Izmenjava kulturnih skupin. Na tem področju lahko mi nudimo veliko več kot oni, zato bi bila edina možnost izmenjava njihovega študentskega gledališča in naših skupin. Z ozirom na to, da naša folklorna skupina skoraj redno gostuje v Hanoverski Münchenu, ki je v neposredni bližini Göttingena, realizacija

so predlagali teme: »Jugoslavija danes« ali »Jugoslavski teden« za ciklus pri njih. S tem so dali temu že neki smisel in vsebino, kajti želeli bi predvsem slišati kaj več o jugoslovanski notranji in zunanji politiki.

Oba mednarodna odbora bi torej morala ukreniti nekaj za realizacijo tega okvirnega programa, za katerega so se navduševali voditelji študentske organizacije v Göttingenu.

Dasi imamo različna gledišča pri mnogih problemih, imamo jugoslovanski študent, je veliko prijatelj in zelo napredno misleč ljudje med mlado inteligenco univerzitetnega središča Göttingena. Naše sodelovanje na vseh področjih je lahko samo dokaz naše politike aktivne koeksistence tudi na področju študentskega sodelovanja, zato bi bilo škoda ostati le pri besedah.

V zelo obširnem programu za bivanje v Göttingenu so razen ogledovanja in obiskov znamenitosti v mestu uradnih in neuradnih razgovorov tudi planirali nekaj izletov v bližino in daljšo okolico ter možnost razgovora z neštudienti. Izkoristil sem tudi priložnost in se napotil nazaj preko Kölna, Bonna, Heideelberga, Ulma, Dachaua, Münchena in preko Avstrije domov. To bi bil dober obisk potopis, če bi se začel opisovati vse popotne vtise, vsa srečanja, vse znamenitosti in sploh vse, mi je ugaljalo. Tovarnam avtomobilov Volkswagen v Wolfsburgu (skoraj ob meji med obema Nemčijama) sem si na primer ogledoval kar ves dan, pogovarjal sem se z delavci in bi opis njihovega življenja teh, kot kontrast življenju in tempu v kakršnem drugem mestu, bil zanimivo čtivo. Pa to ni namen tega opisa. Imel pa sem na vseh potovanjih priložnost spoznati nekaj drugega, o čemer ne beremo tako pogosto v potopisnih vtisih — to je utrip življenja nemške mlad inteligence — študentov in še nekaj opazovanih stvari in hotenja nove nemške vojske moči.

Ce človeka v Göttingenu včasom tudi hrumeje tankovskih motorjev, ki se vzpenjajo proti kasarnam na hribu, bo v »veliko zadovoljstvo« pri ribarstvu na reki Weser takoj nad sotočjem Wesse in Fulde opazoval poleg kasarn in skladišč, kako pontonske enote postavljajo mostove ter inženirji urejujejo prihode, a na poljih pri Hanowru vojske, ki v modrosivih uniformah obračajo topovske cevi itd.

Kdor vsega tega ne more ali noče videti, ima še vedno priložnost spremljati v vsakdanjem življenju rast »obrambene« (berl: napadalne) moči Nemčije, kakšne manevre pripravlja Bundeswehr danes ali jutri, kateri veliki državnik je prišel ogledovati te manevre itd. Prav v času mojega bivanja v Nemčiji so bili veliki vojaški manevri na področju Schleswig-Holsteina, o katerih je časopise pisalo več kot o zasedanju Generalne skupščine ali velikih svetovnih problemih. Kdor ne bere časopisov, pa ga lahko o tem seznanijo veliki plakati, ki ob reklamnih lepakih za najnovejši detergent ali najboljše cigarete vabijo mladež v vrste »izbranih«, objubljaljo jim novo »častno« in »srečno« življenje. Velikokrat sem se spraševal, kako mladi ljudje gledajo na rast vojske, na politiko do združitve Nemčije, na sedanje meje, skratka na vse tisto, o čemer se tudi izven Nemčije zelo veliko govori in piše. Radoval sem bil, kaj povprečni nemški študent ve o preteklosti in logični posledici nedavno minule vojne, kaj misli o svojem očetu, ki se je v vojne udeležil. Skratka, kako raste nova nemška generacija.

Ne morem generalizirati in reči, da je vsa nemška mladina takšna, toda moj vtis, ki sem ga dobil po teh vprašanjih, je porazen. Spoznal sem vpliv sistematizirane propagande na vzgojo mladih ljudi, ki ni občutili vojne in njenih posledic, kajti na visoke šole je prišla generacija, ki se tega ne more spominjati. Ta se spominja in ve samo tisto, kar je pozneje slišala in sliši še danes. Velikih dokumentov, ki bi pričali o črnih straneh nemške zgodovine, skoraj ni

več, ker so jih porušili ali jih uničujejo in ne obiskujejo. Ko sem obiskal taborišče Dachau, kamor vodi gotovo najslabša cesta, kar jih Nemčija premore (menda zato, da bi se obiskovalec obrnil nazaj), ni bilo tam tolmacha ali vodja. Ko sem se pozneje pogovarjal z nekaterimi, ki so Dachau videli prej, so mi rekli, da ga precej manjka, ali pa so ga precej spremenili, dasi je pod mednarodno zaščito. Pred v muzej spremenjenim delom taborišča, kjer je nekdanji stal stari in novi krematorij s plinskimi celicami in kjer je nekaj gradiva, nad katerim človeku zleden kri v žilah, stoji »varuh« — nemški vojak. Pričakovati je, da bo ta strahotna priča ob sedanjem vzdrževanju (razen muzejskega dela) zbrisana z zemlje in kdo od Nemcev bo šel gledat v arhivske zapiske, ki pričajo o tisočih, ki so dali tukaj svoja življenja. Mlad nemški človek tega ne najde v nobenem učbeniku in ne sliši v nobeni lekciji. Na vsak način se hoče zakriti za zločinska zgodovina!

Ob bivanju v Göttingenu sem na obisku v taborišču Friedland, ki je zgrajen o vojni za prebege iz Vzhodnega bolka. Menda je doslej skozi taborišče šlo okoli 3.000.000 ljudi. Danes je skoraj prazno. Tu je nekaj mladih ljudi, ki najbrž zapušča svoje kraje iz avanturističnih namenov ter pod vplivom propagande. Priznati moram, da je to vzorno urejno naselje name napravilo močan vtis, ne oziroma se na to kdo prihaja v njega in kakaj prihaja. To taborišče je prefektna atrakcija za vse tujce, ki se pojavijo v bližnjih mestih, to je tudi obvezna izletniška točka za osnovnošolce. To je odlični propagandni kapital, s katerim organizatorji vlečejo obresti. Zato ga tudi vzdržujejo. Ko sem nekaj dni pozneje rekel novinarju ob intervjuvanju, da mi ni bil všeč v Friedlandu vse pomp, s katerim se prebegli tukaj sprejemajo in da me je bilo v očeh nekaj novih cerkva v taborišču ter tendenciozni spomenik, ki stoji pred katoliško cerkvijo. Zato nisem imel več miru v nobeni družbi, kajti vsak me je hotel prepričati v veliki potrebi po tem. Za njih je spomenik, ki kaže sestradskega možkega, ki je ravno poročil bodočo ženo in stopil v svobodo (na tej strani), simbol resnice o potlačeni in trpečem ljudstvu, o njihovih bratih nekaj kilometrov naprej. Menijo, da so cerkve vseh veroizpovedi (od teh je katoliška skoraj razkošna in se vidi, da Rim ne stiska z denarjem in takšne namene) nujne, ker prihaja narod iz komunističnega jarma, kjer mu ni dovoljeno izpovedati svoja čustva in vero. Zato se naj že pri prvem koraku v »svobodo« začne s sreča z vsemogočnim v njegovem hramu! Važno je le propaganda in zaslepitev,

manj važna pa vera in besede tistih, v katere naj bi verovali.

Iz razgovora z delavci v Wolfsburgu sem izvedel, da je večina volja na zadnjih volitvah za CDU (demokristijani), a — akademiki Göttingena so oddali svoje glasove v precejšnjem številu za socialdemokrate. Kje je vzrok, da delavci ne glasujejo za delavsko stranko? Odgovor so mi dali drugi. To je standard, ki jim ga je ravno tam dala CDU, in v propagandi. Oboje je pravzaprav na tem mestu eno.

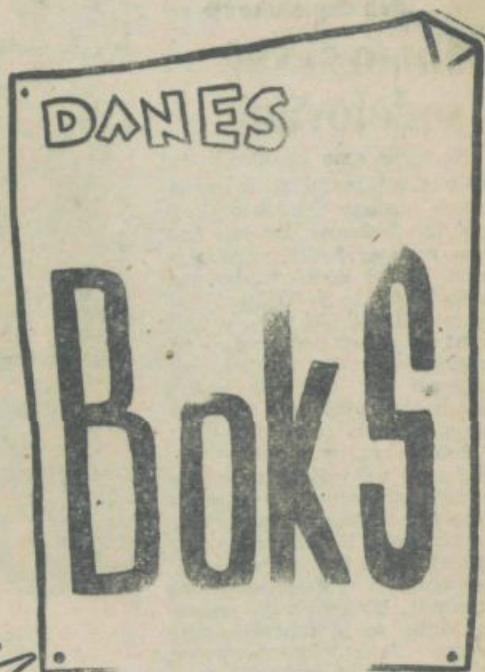
Pravijo, da nemška vojska nima problema s strokovnimi kadri, ki je sicer problem v vseh vojskah današnjega dne. Zakaj? Zopet isto kot pri delavcih v VW tovarni. Plača in ugodnosti strokovnjaka v nemški vojski večkrat presega plače za enako delo v civilu. Razen tega jih sistematska propaganda in stari tradiciji duir, ki se dviga nad današnjo nemško mladino v vseh močih oblikah, vleče v vojsko. Pripletlo se mi je, da sem se pogovarjal z nemškimi študenti o mnogih vprašanjih. Nena- vadno zrelo in objektivno so gledali na njih. Toda, če sem samo z besedo omenil to, kar je mene tako bodilo v oči, mi sem razen pri nekaterih častnikih izjemah mogel najti človeka, s katerim bi se v glediščih vsaj nekoliko zblížala.

Zelo odločno se upam tuditi, da je nemška mladina zastupljena s propagando, ki jasno odseva vzgojo in politiko države. Nemški mladinec ne bo nikoli premišljeval o upravičenosti ali neupravičenosti napada za »osvoboditev« Vzhodne Nemčije, kajti on je tako vzgojen. To je njegova dolžnost. Boril se bo proti komunizmu, ne da bi vedel o njem ničesar več kot to, da je to »strahotna« stvar, ker so mu to vcepili v možgane. Boril se bo zoper tiste, ki so »ubili« njegovega očeta neke pred Rostovom ali dru-je, ne da bi poznal objektivnost tega. Do takrat pa se ga bo spominjal, mu objubljal maščevanje, ko bo nosil cvetje na spomenik nadlim (nacistom) v minuli vojni, ki so jih tako vnevo začeli postavljati po nemških mestih. Mogoče je takih častnikih izjem več, kot sem jih jaz spoznal, žal mi je samo, da jih nisem več.

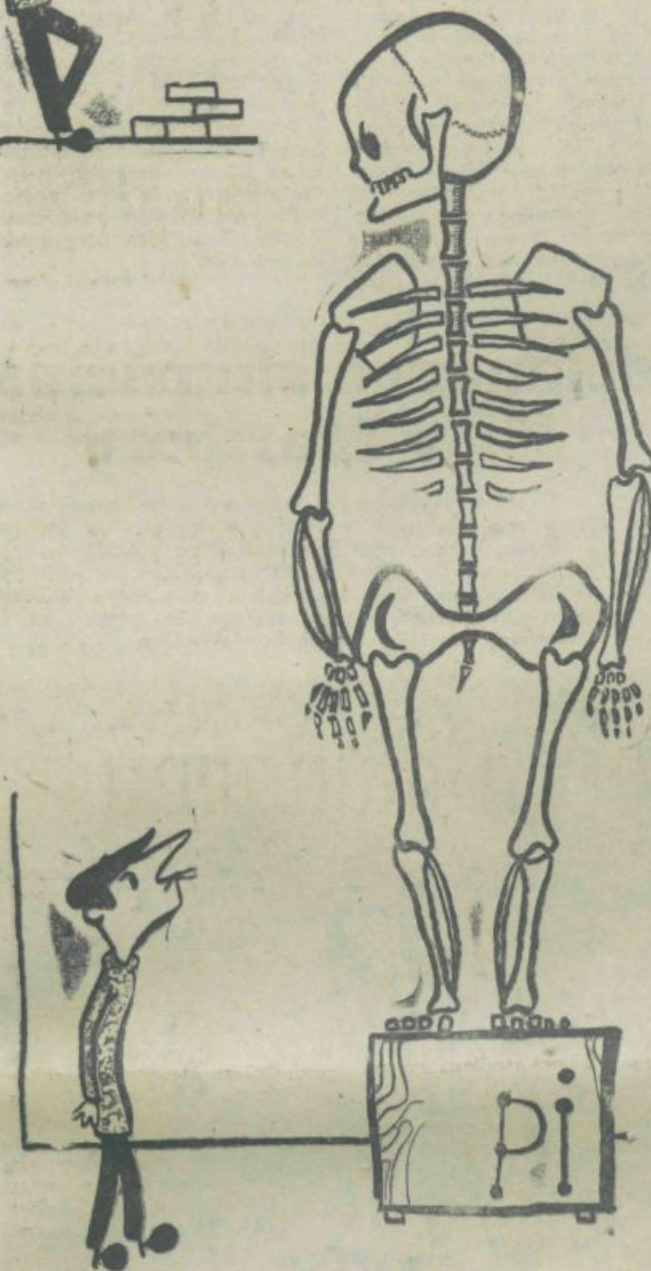
Da zaključim. Ko sem no enomesečnem bivanju zapušal Zahodno Nemčijo poln različnih vtisov, nad to mladino, predvsem pa nad njenimi vzgojitelji in nad tistimi, ki so Nemčijo pred 15 leti spravili na kolena, a so ji kmalu podali obe roki in jo dvignili ter ji dali še več, kot je imela prej. Prepričal sem se, da se Nemčija ne pripravlja za obrambo, nihče je za to ne podpira. Pripravlja, zelo resno se pripravlja za napad. Ta vtis pa ne potrebuje komentarja.

P. Jambrek

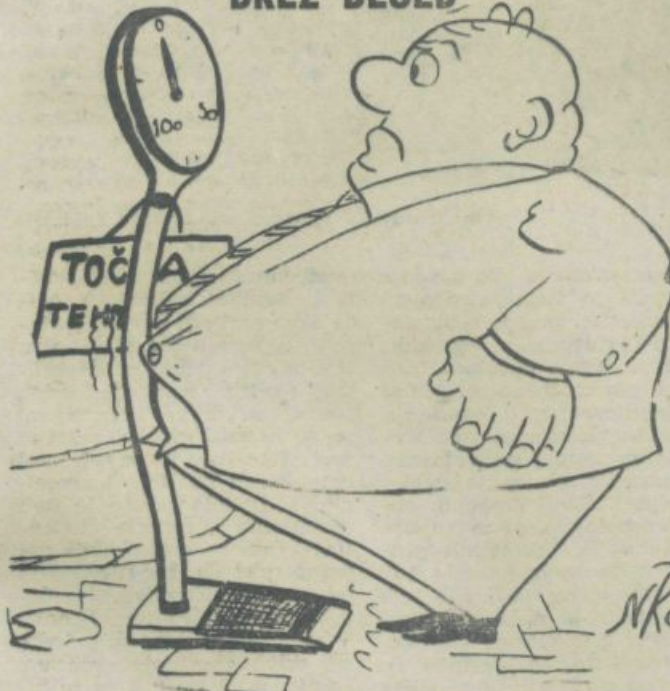
»Le s kom igra »Odred« naslednjo nedeljo?»

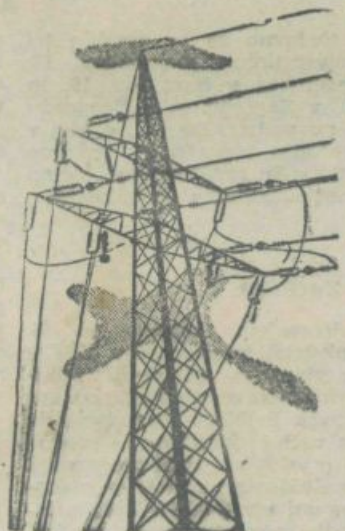
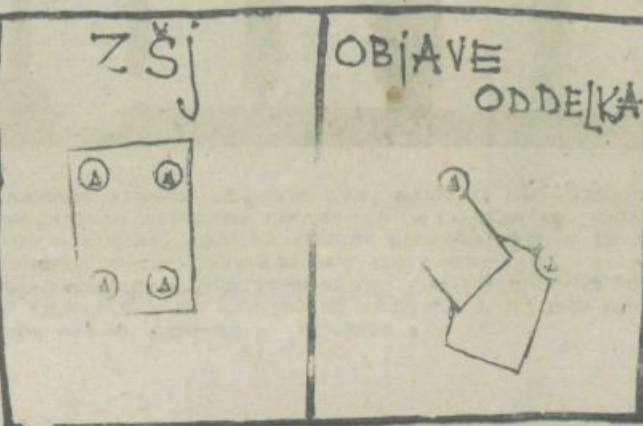
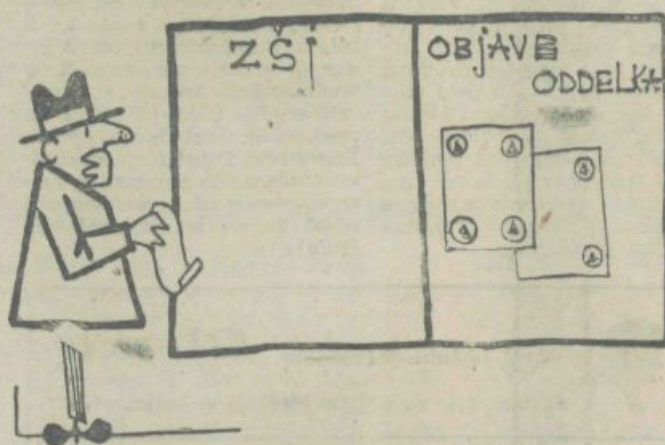
Študentove asociacije

BREZ BESED

Ena od oblik sodelovanja ZŠJ s fakultetno upravo

PODJETJE

Elektroprojekt LJUBLJANA

PROJEKTIRA VSE VRSTE VISOKIH, NIZKIH IN VODNIH ZGRADB, NAPRAVE IN INSTALACIJE JAKEGA TOKA VSEH NAPETOSTI IN MOČI TER NAPRAV IN INSTALACIJ ŠIBKEGA TOKA, STROJNE NAPRAVE ZA ENERGETSKE IN INDUSTRIJSKE NAMENE, CEVNE INSTALACIJE TER OPRAVLJA POSVETOVALNE POSLE ZA VSA PODROČJA.

L
J
U
B
L
J
A
N
S
K
E

OPEKARNE

Ljubljana

PRIPOROČAJO SVOJE KVALITETNE PROIZVODE IN CESTITAJO VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM

ob Dnevu republike!

OB DNEVU REPUBLIKE ČESTITAJO LJUBLJANSKIM ŠTUDENTOM

OBRATNO PODJETJE
CVETLIČARNE

LJUBLJANA, WOLFOVA 10

SVILANIT

TEKSTILNA TOVARNA
KAMNIK

»STAVBENO MIZARSTVO«

LJUBLJANA, SLOMSKOVA ULICA 16

PEKARNA SPODNJA ŠIŠKA

LJUBLJANA, MEDVEDOVA 28

Na strojni fakulteti že deluje klub dopisnikov

Želimo si več sodelovanja

Nedavno smo na strojni fakulteti ustanovili Klub dopisnikov našega študentskega glasila "Tribuna". Že dalj časa smo namreč čutili potrebo po neki obliki sodelovanja med našo fakulteto in Tribuno, oziroma potrebo, da bi se v večji meri in predvsem boljše posredovalo naši študentski javnosti in tudi študentom strojništva probleme in dogajanja na naši fakulteti.

Pobudo za ustanovitev tega kluba je dala Zdrženje študentov strojništva, vendar je klub že zaživel svoje samostojno življenje. V delo bomo skušali vključiti čimveč novincev, ker bodo ti nadalje ostali na fakulteti. Ustanovnega sestanka kluba se je udeležilo tudi precej fotografiranih amaterjev, ki bodo gotovo veliko prispevali k temu, da bo delo dopisniškega kluba pestrejšje in bolj zanimivo.

Želimo si seveda, da bi imeli svoj prostor in svojo temnico. Nekaj možnosti že imamo sečaj, ko je Ljudska tehnika na strojni fakulteti dobila podstrešno sobo, ki jo bomo skupno adaptirali.

Delo smo si torej široko zastavili, vendar se nam zdi, da to ni posledica prevelike vne- me, ampak da nam bo mogoče z resnim delom in v sodelovanju z uredništvom Tribune približati naš študentski list dogajanju po fakultetah.

OPOMBA UREDNIŠTVA: Dopisa z naslovom "Želimo si

S skupščine Oraznevega doma

Pred interfakultetno konferenco študentov prava

Za ali proti reformi?

Od 23. do 25. decembra tega leta bo v Sarajevu interfakultetna konferenca študentov prava. Že danes lahko rečemo, da bo posebno zanimiva na konferenci vloga delegacije ljubljanskih študentov prava ker se njihova stališča do neke mere razhajajo s stališči predstavnikov drugih jugoslovanskih pravnih fakultet.

Konec oktobra je bila v Sarajevu IX. interfakultetna konferenca pravnih fakultet, na katerih so sodelovali tudi predstavniki študentov. Na nedavni skupščini ljubljanske pravne fakultete je decan prof. dr. Juhart poročal o delu konference in kritično omenil stališče drugih pravnih fakultet v Jugoslaviji. Iz razgovorov z našim študentskim predstavnikom na tej konferenci pa smo zvedeli, da se tudi stališča študentov drugih pravnih fakultet ne razlikujejo dosti od stališč njihovih fakultetnih uprav.

Trenutno so se izoblikovale v jugoslovanskem merilu tri koncepte o reformi študija

prava: ljubljanska (in tudi skopska) koncepcija, katere osnovna načela so študij študija, integracija z višjimi tri stopnjah, specializacija študija in delna inverzija. Ta koncepcija se v vsem sklada s Splošnim zakonom o fakultetah in univerzah in s priporočilom Zvezne ljudske skupščine. Nasprotna tej je zagrebško-beograjska koncepcija, ki v celoti odstopa od načel, kakor jih je v skladu z zveznim zakonom oblikovala ljubljanska pravna fakulteta. Nekatere v sredi je sarajevska zamisel delno reformiranega študija, ki ravno tako negira osnovna načela zakona in uveljavlja za svojo osnovo tista načela, ki jih zakon postavlja kot izjemo. Zato nas ne smejo zavajati nekateri presplošno formulirani zaključki IX. interfakultetne konference pravnih fakultet, ki zbrisujejo dejansko obstoječe razlike med posameznimi fakultetami in ki lahko pripeljejo do tega, da bomo v kratkem imeli v Jugoslaviji nekaj različnih sistemov študija prava.

Prav zaradi tega bo posebno odgovorna naloga delegacije ljubljanskih študentov prava na bližnjem sestanku s kolegi z drugih pravnih fakultet. Ljubljansko združenje študentov prava v celoti podpira napore in prizadevanja fakultetne uprave za reformo študija in obenem zastopa ista načela pri izvedbi reforme.

Trl univerzitetne skupščine

Še vedno premalo storjenega

Nedavno so se zvrstile tri univerzitetne skupščine: 17. novembra v Sarajevu, 19. in 20. v Zagrebu in v Beogradu 6. novembra. Povsod je bilo v ospredju vprašanje reforme študija in organiziranja idejno političnega dela na univerzi.

ZAGREB:

V svojem referatu na 15. univerzitetni skupščini ZSJ v Zagrebu je dosedanja predsednik univerzitetnega odbora Novak Pribičević poudaril, da na večini fakultet še vedno niso vsakej učni programi s predvidenimi načrti za reformo univerzitetnega študija. Izvedle so se samo nekatere formalne spremembe, ki niso poslele v samo vsebino pouka. Velik del svojega referata je posvetil vrednotenju idejno političnega dela na univerzi v preteklem obdobju. Združenja po fakultetah so prevzela nase največji del teh nalog. Vendar kljub temu, da je nedavno izvršena anketa pokazala, da se študentje čutijo popolno integrirane v našo družbo, med njimi ni zadostnega odziva na idejno delovanje. V bodoče bo moral biti to delovanje, je poudaril Novak Pribičević, bolj kompleksno raznovrstno in aktualno.

BEograd:

Na 15. univerzitetni skupščini Zvezne študentov v Beogradu je v diskusiji sodeloval tudi rektor beograjske univerze dr. Bortav Blagojević, pozdravni govor pa je naslovil na študente Miloš Minić. Ta je poudaril velik napredek, ki je bil dosežen pri širjenju materialne baze beograjske univerze v minulemu letu: nova univerza v Novem Sadu, 9 novih fakultet v Beogradu, Novem Sadu, Subotici in v Prištini in veliko število novih višjih in visokih šol in odelkov. Izredno je naraslo zanimanje za izredni študij in je sedaj približno 16.000 izrednih študentov. Iz referata dosedanjega predsednika univerzitetne

ga odbora Dušana Mitevića, katerega velik del je bil povečan reformi študija, je razvidno, da je reforma na beograjski univerzi še vedno stvar diskusije in da večkrat na univerzi prihaja celo do apriornih negativnih stališč, nezanimanja in neinformiranosti o reformi in to tako med študenti kot med univerzitetnimi učitelji. Dušan Mitević je sugeriral, da naj bo politika Zveze študentov glede reforme v bodoče celovitejša in naj se ne ukvarja samo s trenutno aktualni problemi.

SARAJEVO:

Tu so posvečali največ pozornosti študijskim problemom. Ugotovili so, da je bil v minulemu letu dosežen določen napredek v kvaliteti znanja, v številu položenih izpitov in v številu doseženih diplom. Vendar še vedno niso začeli s konkretnimi dejanji reformirati študij. Član CK ZKJ in predsednik Izvršnega sveta BiH Blažo Djurić je pozdravil študente in poudaril v svojem govoru, da bo v bodoče treba hitreje izvajati reformo študija.

Z jasnim šamponom **Glema** oprani lasje so svileni bleščeči in voljni

Krema **Fit** za friziranje daje lasem lepoto in naraven lesk

Seborin odstranjuje prhljaj, pospešuje cirkulacijo krvi in daje s tem lasem nove življenjske moči.

tribuna

1. DECEMBRA 1951 JE IZSILA PRVA ŠTEVILKA NAŠEGA GLASILA KOT NASLEDNIK "STUDENTSKEGA LISTA" TA JE IZHAJAL OD 20. MARCA 1949. UREJALI SO GA: FRANTI AMBROŽIĆ, DABO BRATOS, RUDI MAHOTA, MILOŠ KOBE, MILAN STARIN IN MILOŠ MIKELIN, KI JE TUDI UREDNIK PRVEGA LETNIKA "TRIBUNE". PRVI LETNIK OBSEGA 9 ŠTEVILK - ZADNJO UREDI STANE SAKSIDA - KI IZHAJA STRINAJSTVENNO. NASLEDNJI LETNIK UREJUJE BORIS MIKOS MAŠTEVIK. LETA 1953 PREVZAME V 10 ŠTEVILKO PRIMOŽ KOZAR, IZIDE 12 ŠTEVILK OD CETRTEGA LETNIKA DALJE IZHAJA ČASOPIS V 20 ŠTEVILKAR NA LETO BOGDAN PLEŠA UREJUJE LIST OD 17. ŠTEVILKE IV. LETNIKA DO 18. ŠTEVILKE V. LETNIKA KO GA ZAMENJA JANKO POPOVIČ IN UREJUJE LIST DO 1. ŠTEVILKE VI. LETNIKA DUŠAN VOGLAR JE UREDNIK DO 1. ŠTEVILKE VII. LETNIKA

Na fakulteti za splošno medicino in stomatologijo

Razvejanost študija medicine

V četrtek, 24. novembra je bilo na Fakulteti za splošno medicino in stomatologijo prvo predavanje v okviru Svo- bodne katedre. Prof. dr. Logar, predsednik komisije za reformo študija na FMS, je predaval O reformi študija na oddelku za splošno medicino. Predavanja so se udeležili poleg študentov, učiteljev in članov fakultetnega sveta tudi rektor Univerze dr. Dolfe Vogelnik, sekretar Sveta za zdravstvo dr. Jože Benigar in predsednik fakultetnega sveta dr. Slavko Zore.

Predavanje je pokazalo, da je komisija za reformo študija na FMS, ki jo sestavljajo zastopniki fakultetne uprave, fakultetnega sveta, Slovenskega zdravniškega društva, Sveta za zdravstvo in Zdrženje medicincev, temeljito proučila vse probleme okoli medicinskega študija in da so bile objektivne težave vzrok, da ni prišlo do reforme v letošnjem letu. Prizadevanje komisije se lepo kaže v tem, da je poklicala na svojo sejo zdravniške splošne prakse s terena in specialiste iz bolnišnic po Sloveniji, naj oni povedo svoje mnenje o reformi študija. Ti zdravniki, ki so bili poprej seznanjeni z delom komisije, so navedli številne predloge in pripombe, ki so koristile komisiji pri njenem nadaljnjem delu.

Komisija je v svojem predlogu o reformi študija upoštevala predvsem razvoj zdravstvene službe in prihodnosti in njene potrebe na terenu. S tem je skušala odpraviti tudi razne nepravilnosti v šolanju kot je n. pr. dejstvo, da more zdravnik postati specialist šele pri 32 letih in še to v najdelnejših razmerah. K novemu predlogu jo je vodilo tudi to, da zdravnik splošne prakse, ki so ga doslej vzgajali na FMS, ne odgovarja v celoti niti potrebam v bolnišnicah in večjih medicinskih centrih.

Komisija je za reformo študija je zato pripravila predlog, ki predvideva razvejanost že med rednim študijem. Tako bodo študentje v prihodnjem letu poleg osnovnega bloka A, ki jim bo dal osnove, ki so neobhodno potrebne vsakemu zdravniku, študirali še blok B, ki bo razširjen tudi na eno od specialnih vej medicine. V prihodnjem letu se bodo študentje že lahko odločili za interno, kirurgijo, higieno, psihatrijo itd.

Komisija je v svojem predlogu upoštevala tudi stopenjski študij, oziroma prehod iz višje šole na fakulteto in obratno. Dokončnega predloga še ni mogla izdelati, ker zahteva to sodelovanje predstavnikov višjih šol, saj bo treba nekoliko prilagoditi tudi njihov program.

Komisija je že nekoliko po-

segla v reformo učnih programov in pedagoških prijemov pri študiju. Tudi to predvideva korenite spremembe, saj bo treba študentu, od katerega se bo veliko zahtevalo, omogočiti, da bo dobil čimveč znanja v čim krajšem času.

Predavatelj je opozoril na probleme, ki jih bo treba nujno rešiti. To je na primer vprašanje staža in specializacije, ki je bilo do sedaj urejeno z zveznim zakonom enotno za vse republike. Ker pa se na interfakultetni konferenci predstavnikov medicinskih fakultet (kamor iz ne razumljivih razlogov niso bili povabljeni zastopniki študentov), druge fakultete niso odločile za tako reformo študija, bo treba zvezni zakon zamenjati z republičnimi, kjer bodo lahko posamezne republike upoštevale svojo specifično patologijo in tudi specifičen način študija. Brez te spre-

membe reforme študija ne bo dosegla enega od svojih ciljev, to je dobiti specialiste stare 27, morda 28 let, nikkakor pa ne 35 ali več kot je to do sedaj.

V diskusiji, ki sta se je udeležili tudi rektor dr. Vogelnik in sekretar dr. Benigar, so razpravljali predvsem o splošnih problemih, ki so vodili do reforme študija in o problemih, ki se kažejo v zvezi z novo reformo.

Diskutirali so tudi o izrednem študiju. Čeprav so zastopniki drugih medicinskih fakultet na konferenci v Beogradu izrekli proti izrednemu študiju, so bili v diskusiji vsi enotnega mnenja, da izredni študij ni le mogoč, temveč tudi izredno koristen, saj bo omogočil sposobnim ljudem, da bodo izpopolnili svoje znanje, ne da bi zapustili svoje delovno mesto. Res pa je, da bo to zahtevalo več učiteljskega kadra in več materialnih sredstev.

Predavanje je pokazalo, da bo prihodnje leto tudi fakulteta za splošno medicino in stomatologijo začela z novim, dobro pretehtanim in premišljenim študijskim programom in načrtom.

Jože Lokar

Ustanovna skupščina ZŠJ v Mariboru

Razen izvolitve odbora višjih šol je ustanovna skupščina postavila pred študentsko organizacijo številne in odgovorne naloge v zvezi s študijem z družbeno problematičnim izpopolnjevanjem slušateljev, z njihovim vključevanjem v komunalni sistem, v družbeno-politične, športne, kulturne in druge organizacije, posebej pa še materialne probleme študija in slušateljev.

Študentska mamica Foto Joco Žnidariš

V razpravah je bilo povdareno, da je višja strokovna kvalifikacija, ki si jo bodo slušatelji pridobili z uspešnim študijem, tesno povezana tudi z globljim družbeno-političnim izpopolnjevanjem. Vprašanju ideološko-političnega izobraževanja bo morala študentska organizacija posvetiti veliko pozornost. Poleg posebnih oblik izpopolnjevanja in študija družbenih in ideoloških problemov pa se bo moralo čim več slušateljev vključiti tudi v politične in družbene organizacije. Iz ankete na Višji komercialni šoli je razvidno, da je samo okoli 40% slušateljev včlanjenih v SZDL. Z vključevanjem v komunalno življenje, z aktivnim sodelovanjem na zborih volivcev pa bo lahko organizacija seznanjala s svojimi problemi najširšo javnost.

Med osnovnimi študijskimi vprašanji je vprašanje predavateljskega kadra, študijskih prostorov, čitalnic, učnih prostorov. Zato se bo organizacija skupno s šolskimi oblastmi in

družbenimi organi prizadevala za kvaliteten študij. Posebna skrb pa bodo izredni slušatelji, kajti teh je okoli dve tretjini. Nekatera izmed vprašanj študija (izdajanje skript, pomoč izrednim slušateljem) pa so že zelo uspešno reševali sveti letnikov, ki so jih lani organizirali na Višji komercialni šoli. Zelo pereče je tudi materialno vprašanje študentov, ki ga bo organizacija uspešno reševala, ker so nekateri lokalni organi pokazali veliko razumevanje in pripravljenost. V najkrajšem času bo potrebno rešiti vprašanje prehrane študentov. Razmišlja pa se tudi o izgradnji študentskega doma, oz. stanovanj, ker se 80% rednih študentov vozi ali privatno stanuje.

Pred organizacijo Zveze študentov v Mariboru je torej kompleks nalog, ki jih bo morala nujno reševati ob veliki podpori članstva in v tesnem sodelovanju s šolskimi oblastmi ter z organizacijami na terenu.

NOVI SAD

Volitve.

Na novi novosadski univerzi so študentje 10. novembra volili predstavnike v univerzitetni svet. Odstotek udeležbe je bil najboljši na medicini 84 odstotkov, najslabši pa na pravi 30 odstotkov. Volilo je 1754 študentov ali 68 odstotkov.

TETOVO

Višja šola

V Tetovu so odprli Višjo ekonomsko šolo bančno-finančne smeri.

REKA

Otvoritev strojne fakultete.

9. novembra so na Reki svečano odprli novo strojno fakulteto. Za predsednika fakultetnega sveta je bil izvoljen direktor ladjedelnice 3. maj. Letos se je na fakulteto vpisalo 96 študentov.

Motiv z naslova